

om efter den høitærede Ministers egen og indtrængende Erklæring, det er, at han for sit Vedkommende vil vide nu at indtage en fast og bestemt Holdning mod fornærede Angreb. Det er netop, en saadan klar, fast og bestemt Optræden fra Regeringens Side, som vi hidtil med Bellagelse have savnet i denne Sag.

Carlsen: Jeg vilde have ønsket, at jeg, i Betragtning af, at vi ere komne noget udover de fleste ærede Medlemmers Middagstid, kunde have sparet det høie Thing for den Udtalelse, jeg har at gjøre; men jeg ser mig ikke i Stand til at undlade at udtale mig i denne almindelige Forhandling, hvad de Herrer jo ogsaa let ville indse, naar De erindre, hvorledes jeg har stillet mig til Sagen. Jeg skal imidlertid bestræbe mig for at gjøre det saa kort som muligt og heder i Dvrigt om Dverbærelse. Det, som der ligger mig megen Magt paa, og som for mig er det Vigtigste i denne Sag, har jeg allerede i Principet fremsført ved anden Behandling. Jeg tror, at den hele Fremfærd, der er bleven fulgt i Landholvgivningen i den senere Tid, ogsaa i den foreliggende Sag, er stridende mod Grundlovens Mand, saaledes som den har fundet sit Udtryk i Grundlovens §§ 82—83. Jeg er fuldkommen overbevist om, at det forholder sig saa, og jeg kan derfor ikke under nogen Omstændighed stemme for det foreliggende Lovforslag. Jeg har udtalt ved anden Behandling, at jeg betragter disse to Paragrafer som et Udtryk for en statsborgerlig Ret, der tillige er en Menneskeret. Jeg tror, at de indeholde en Begrænsning for Statsmagten paa det deri omtalte Omraade, en Begrænsning, som i Dvrigt enhver god og ordentlig Statsmagt under almindelige Forhold ogsaa vil paalægge sig selv, men som her bliver en udtrykkelig Ret for Undersaatterne derved, at den er optagen i de vedkommende to Paragrafer i Grundloven. Jeg tror egentlig heller ikke, at den høitærede Indenrigsminister er saa meget langt fra at

have den samme Anskuelse. Jeg er ikke saa vis paa, om han er sig det fuldstændig bevidst, men jeg tror, at han i Grunden har den samme eller en meget nærstaaende Anskuelse. Naar man ser efter i Tidensens Nr. 116 Sp. 1799, saa vil man finde, at han siger: „Derimod har den — nemlig Grundloven — ganske vist havt en Indflydelse paa de Foranstaltninger, der fra Statens Side ere bleve truffet lige over for Fæstegodset, nemlig den, at man har erkendt, at den Naade, hvorpaa man hidtil havde udviklet Fæstelovgivningen, ikke svarede til den Udvikling, som Landet imidlertid var undergaaet, og i alt Fald ikke til den Udvikling, som der maatte siges at være sigtet hen paa gennem den frie Forfatning.“ Han siger endvidere lidt længere nede, at „dette Forhold ikke ret vel kan lade sig forene med den Udvikling, som Grundloven vil medføre, og vi ville derfor forandre vor Fremgangsmaade og søge at bringe det paagjældende Spørgsmaal helt af Dage ved at forene Eieens og Brugerens Interesse i een Person.“ Han har der udtrykkelig erklæret, at Regeringen efter Grundlovens Udstedelse har været nødsaget til at forandre den gamle Fremgangsmaade til en ganske ny; kun beklager jeg, at, naar Grundloven ikke har tilstedet, at man har behandlet Fæstelovgivningen paa samme Maade som under Cnevoldsregjeringen, den høitærede Minister da har taget feil af den Retning, og de Betingelser for Forandringen, som Grundloven kræver. Ministeren har nu i Tidensens Nr. 116, Side 1798, nærmere angivet, hvad det er for et Standpunkt, hvorfra han betragter Sagen, og som han tror berettiger ham til at foretage, hvad han har foreslaet. Han siger nemlig, at „Lovgivningen ingensinde har betænkt sig paa at gribe ind, naar det viste sig, at Forholdene udviklede sig i en Retning, som maatte siges at være i Strid med Hovedtanke, som saa at sige svæver over al Fæstelovgivning, den nemlig, at Bondejorden tjener og skal tjene til Bondestandens Interesse, ikke i den